DAGONILLA
2
Igandea
Bilbao, 1936

Euzkadi

ARPIDE-SANEURIJA		
Bilbao'kua	9,00 iŕko. iru ille	
Bilbao'atazkua ...	11,25 "	"
Idazki-itunmena ...	62,00 "	urtez
Atzeŕijetakuak ...	112,50 "	"

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.364 zenbakija

Gayak

HORN ZANAREN ILETEAK

Horn eta Areiltza'taŕ Joseba zanaren gogo-aldezko ileteak, atzo ixan ziran.

Eta ori zala-ta, Donostia'an, Algorta'n, Ondaŕeta'n eta Portugalete'n, gixoztiak-gixozte iletaetara eldu ziran.

Geyentsu baña, uri onetako Asis'taŕ Pantzeska deunaren eŕtxadonan ixan ziranetara elduko ziran aurki, eŕtxadon ori iletaetara eldu ixan ziran gixon eta emakumez osuan beteta ikusi zan-eta.

Horn zana, Euzkadi'n ezaguna ixan zan, ba. Ezaguna ta begikua be bai, baťa maťegaŕija be.

Gixon ikasija baxen ixakera apalekua, geidiari on egiťia baño besterik buruban ezerebilan.

Uskuŕtzea, baŕiz, gane-edeŕgaŕitzat barik gogo - osasungaŕitzat erabilťen eban. Eta kistaŕtasuna axe-itzakaz barik, egiñen senduakaz erakutsi.

EUZKADI'REN ALDEZLE

Horn eta Areiltza'taŕ Joseba, Euzkadi'ren aldezle agertu ixan yaku, beti. 1909'gko. urtian, Euzko - Alderdi Jeltzalia'k autetsiťa, Bilbao'ko ziñegotzi ixan zan, eta endore be bai.

1913'tik 1917'raŕteko lau urtietan be, ziñegotzi ixan zan. Eta uŕengo urtian, ostera, Madrid'ko agure-batzaŕeko "senadore".

Eta 1931'gaŕen urtian Eŕkala etoŕi ixan zanian, Euzko-Alderdija'k aldun auŕkeztu ixan eban, eta garale atara.

Madrid'era juan zan, ba. Eta Madrid'en, uskuŕtzearen auŕka jagi ixan ziranen auŕka jagi zan, eta benetako kistaŕen zinismen sendoz ta euzko-kemenez uskuŕtzea aldeztu be.

Uskuŕtzea aldeztutiaz, Euzkadi'ren eskubidiak be aldeztu egiťen ebazan, gure ikuŕitzaren izkijak eta uskuŕtzea, atzazala ta aragija alkaŕi itsatsiťa dagozan antzian, bata-bestiaz lotu-lotu eginda aurkitzen dira-ta.

Eŕkala etoŕi zanetik asiťa, il ixan dan-aŕte, Horn'daŕ Joseba aldun ixan da. Alderdija'k aldun atararen ixan dau-ta.

Joseba aldun, ilobi-zulora jatsi ba-da, be, aren lana, emen [illegible] geratu ixan da, edestiratuta ludija-ludi dan-aŕtian euzkotaŕen aŕtian ixan dagijantzat.

Iñaki deunaren zale-zalia ixan zan. Eta ain zuzen be, bere gogoko doniaren jayan, donokiratuteko deya ixan dau.

Euzkadi maťia baxen zoritxaŕekua, su bijen erdijan dala, iñozko galzoririk-galzorijenian lagata juan yaku, azkenian.

Beti be areyuen erdijan bixi ixan dan Euzkadi zorigaiztoko au, etxetik atetiko su-gaŕen erdijan dala alde bijetatik eŕetako aŕisku bixijan ikustiak, Horn'i, ez eutsan bijotz - pozik ekaŕiko, len be abeŕi-miñez minduta eban bijotza mindubagotuta imiñi baño. Azken-aldeko bijotz-miñok gordin -gordin dauzala donokiratu ixan dan Joseba gixon ona ta abeŕtzale zintzuak, donokiťik be bere abeŕija ixan dan Euzkadi jazaŕtubari eŕukiz begiratuko dautsala uste dogu, ta Goiko Jauna'ren guramenezko biťaŕtekotasuna Euzkadi abeŕi-aldezkua ixango dala be bai.

Beraz, irakuŕle, Horn eta Areiltza'taŕ Joseba zanaren gogo-aldezko ileta onetan, aren gogo-aldez otoyak-otoi donokiratu daiguzan, donoki-laguntzea Euzkadi-aldez jaditxi dagiguntzat be. Goyan bego.

IZPAŔ BILA

Asko be asko dira batetik eta bestetik izpaŕ-bila zuzenduten yakuzanak.

Eta ezta aŕitzekua. Onakuetan, ba, era askotako izpaŕak edatuten dira, ta nastia ta urduriťasuna soŕtu.

Egun baten, izpaŕ-asmatzale batzuk, ortzera begira jaŕi ziran, eta Bilbao suaga-bidez deuseztuten Mola keneralaren egazkiñak etozala ta abaŕ esan.

Matxinada-aldi onetan, baŕiz, egazkiñaren ixena entzun baño txeŕenaren ixena entzun be gurago ixaten dabe. Txeŕena, "ateťaren" bat egiñaz uxatuten dan gaiztokiťaŕ bat baño ezta, ba. Mola, edo dalako keneral paziztiaren egazkiña, ostera, uso-antzo ortze-zlaŕ batera ta bestera ibiĺi dabiĺana ba-da, be. kistaŕ-lagiz egiťen dan "ateťarenak" eztabe uxatuten, ezta bere galztakeri-bidetik egaleratu be.

Matxinada-aldijan bulzkin - indaŕaz axian egatuten diran egazkiñak bilduŕgaŕijak ixaten dira. Eta orixe da gentza-zaliak urduriťuteko ixaten dan zijua be.

Eta iñor urduriťutia gura ixaten dabenak, olakoxe guzuŕ-izpaŕak azaltzen dabez. Guzuŕ-izpaŕak, baña, andi gitxirako ixaten dira, une batzubetarako bakaŕik.

Egija, ba, beste au da: Bilbao'n ezetariko matxinada-antzik eztala aspaldiko egunetan be uaŕtuten.

Areik, lenengo egunetan ikusten ziran suizkiñudun eŕi-gudarijak-eta be, Bilbao'ko txaidietatik osuan ayenatu ixan dira.

Salokijetako atiak-eta be, ezer jazoko ezpa'litzan, edegiťa ikusten dira.

Jatetxiak, akeťetxiak eta enparauko jolas-tokijak be, beti lez ezetariko aldakuntza barik agiri dira.

Eta uri onetako gentzea oso-osokua ixan daťentzat, txadonak be, euretaratu gura daben gustijentzat, zabal -zabalik egoten dira.

Abade jaunak beste edozein egunetan lez txaidietan ikusten dira, ta euren abade-jantziťa gusti ikusi be.

Emen, Bilbao'n, elexai ta eleiz-gixonai, lotsa ona erakusten yake, baťa agiriko Eŕkal-areyuai ta euren etxe ta sendijai be.

Bilbao'n orain, ezta ezertxu be jazoten.

Lantzian bein edatuten dabezan guzuŕ-izpaŕak beriala guzuŕtuta geratzen diranak ixaten dira, baŕiz. Guzuŕ -izpaŕ edatzaĺioi nortzuk diran esan biaŕik be eztago: egijaren auŕka jagiťen baño ikasi eztabenak. ¡Gaxuak!

IBON.

Matilde'ren Naibagiak

—¿Etoŕi zara, Matilde?

—Kaxio Biťoŕ, poztuten naz gastetako mutil lagun bat ikustiaz. Zeu zara lenengo euzkeraz erba egin daustana.

—Bai, eŕi onetan zaŕai bakaŕik entzungo dautsazube euzkerea; gaste gustijak erdaldunak dira.

—¡Aŕiťurik nago Biťoŕ! Ogetamabi urtetan egon naz Chile'ko baseŕi baten, eta [illegible] ezkero, ezta egon euzkeldun bat ni nenguan inguruban, eta erderaz beti berba egin biaŕian auŕkiťu nintzan. Euzkerazko ixenak ezaŕi geuntzezan etxeko abelgoŕi ta txakuŕai; solo ta zugaztijai. ibai ta eŕekai; mendi ta basuai; baña, oŕek gustijok ezeben beŕba egiťen, eta nik euzkerea entzun nai. Gogaikaŕija zan nire bixi-ixatia euzkera maťia entzuten etzan luŕaldian, eta aŕtu neban etxeratzeko burubidia, jayoteŕijan eta euzkeriak soŕtuten daustan eztitasunian bixi-ixateko zaŕtzaruan.

Baña, ¡ai, zein mingaŕijak dira itxaropen galdubak! Nire jayotetxian eztago bat-be euzkeraz beŕba egiťen dabenik; nire neba sentzunbakuak, gaztelan egon zala urte batzubetan, eta au dala ta ori dala, aztu yakola ta urtenbide askoaz, eztau nai euzkeraz beŕba egin: bere seme-alabak eztakije beŕbeta maťe ori. Ona, Biťoŕ, Chile'n nenguan etxian baño euzkera gitxijago entzuten da nire jayotetxian eta gogoratuxu zein mingaŕija ixango dan nire naibagia: eztakit zer egin neure burubaz. Eŕi onetako abadiak be, eŕ[illegible] egiťen dauz elixako itzaldijak: ni Chile'ra juan orduko, euzkeraz egiťen ziran; eŕderea entzun be etzan egiťen baseŕijetan. ¿Gauŕ? ¡Gaztelan gagozala esan leike!

—¡Egijak dira, Matilde, ageŕtzen dozuzan jazoera guztijok; baña, baketuxu aŕtegatasun ori; ezegixu uste -ixan euzkerea aldendu dala Euzkeleŕi'tik ez orixe, zu Chile'ra juan ziñeanik aŕezkero, euzkereak auŕeratze eŕimiak egin dauz. Gixon jakintsubak, lan egokijak egin dabez euzkerearen aldez; bada, oŕastu, bigundu ta garbiťu dabe, ta zabaltzen dua Euzkadi'ko alde guztijetan; lasteŕ etoŕiko da eŕi onetara be. Jaŕi dira euzkerea irakasteko ikastetxe batzuk be, euzkeldun utzak diran irakasliakaz; ganera, zuk eguno ikusi eztozuna, bost izpaŕingik dakaŕez euzkerazko idazkunak, eta euretan, euzkeraz irakuŕiťa, jakingo dozuz egunoroko baŕijak. ¡Baketuxu, Matilde, naibage ori, ta zabalduxu bijotza poztasunaz! Albistarijetan jakingo dozu, eŕi askotan, abadiak, euzkeraz egiťen dabezala elixetako itzaldijak. Nai ixanik etxe-baŕuban euki maťe dozun berbeta ori, esan diran albistarijen ganera, aŕtu egixuz oraintsu argiťaldu diran euzkerazko irakuŕgei batzuk, eta euretan irakuŕiko dozuz jazoera ta ipuin alaitsu asko. ¡Azkortu zaťe, bada, nai dozun gaña euzkera egiťeko eretija daukazula jakiñaz!

—¡Ai zein pozez nago Biťoŕ, ageŕtu daustazuzan baŕijakaz! Baukat diruba, ta lenbailen etxeratuko dodaz ixentau daustazuzan albistari ta irakuŕgei euzkerazkuak; bai beintzat, dan -danak etxeratuko dodaz, nebiak nai ezpadau be, euzkeraz irakuŕten eta berbetan egoteko bixi-ixango nazan aldi labuŕian. Nire bijotza zabaldu ta baketu da, jakin dodazanian euzkereak daruazan auŕeratzeak, eta Jaungoikua'ren laguntasunaz, zaŕtzaro onetan be, egingo dodaz alegin gogotsubak, neure lobatxubai, euzkerea irakasteko.

—Aguŕ, Matilde.

—Aguŕ, Biťoŕ.

Etxeita'taŕ Joseba Imanol

UAŔA.—"Matilde'ren naigabiak" deritxon alkaŕ-izketa polit au, orain 21 urte Etxeita euzkel-idazle azkaŕak idatzija da.

1915'kaŕen urteko aldizkingi batean irakuŕi ixan dogu; egoki eretxi dautsagu, ta gauŕ - egunetako euzkeldun ustelen zuzpeŕgaŕi, beŕidatzi. Gauŕ be, ba, Matilde zintzuaren naigabe-zijuak euren leku berezija dabe.

Biťoŕ baikoŕak, au, ori ta bestia esango dautsaz: onenbeste ta arenbeste izpaŕingiťan euzkerea paŕa - paŕa idazten dala ta abaŕ... Baña euzkereak, Biťoŕ, auŕerakada aundirik eztau egiťen. Eta gustija, euzkeldun ustelak garalako.—**Ibon.**

Euskeltzaleen Orratza
Saltzalientzat
Lko. BAT
Saneurri berezia
Legazpi, 10'an. - Urrut. 13.777. - Donostia

Abere Dontsuak

Seigarren gaua

Uŕengo batzaŕ-gaua etoŕi zanean eta umeak batzaŕ lekura eldu, oaŕgaŕia zan oianeko basa-piztiak Leoiaren bornuan ikustea. Aren anka aŕtean egozan etxunda Erbia, Epeŕa, Katamixaŕa, Ogi-Gaztaia eta Sagua, eta umeak uŕeratutean, zutundu zan Aŕtza atzeko anka bien ganean, eta guŕkera andi bat eginez.

—Jaungoikoagaz etoŕi gure batzaŕera!—egin eutsen umeeri.

Kolete'k, leendik bere dakizuenez, abereetatik andienak izaten zituzan beti beñen, eta Aŕtza'ren aŕera ona kustean, txuxen-txuxen joan zan aren eta Leoiaren taŕtean jezaŕten. Andoni bere jezaŕi egin zan, eta Katamixaŕa ikusirik, ain aberetxo polita sorbalda ganean eukitea otu yakon. Gurari au soŕtu baño ez zan egin aren baŕuan, ea, beingoan, Katamixaŕak Leoiaren aketatik gora joan eta mutilagana iloti eginez, belaŕi ondora igon yakon, ea aopean legez esan eutsan:

—Gogoan euki beti; gure aŕtean, gura izaten agindutea legetxe dala.

Andoni'k eskua jasota, lausenga -gurtzi batzuk egin eutsazan ain naŕu -juridun aberetxoari. Alan biñakatzea amo ona zala iruditu yaken beste umeeri. Birkide'k, beraz, Ogi-Gaztaiai luzatu eutsan eskua, eta Gerarta'k Ebiari. Aŕtza eta Sagua geratu ziran begira erdian, gau atako arazoak zuzendutea euren gain egoalako, eta Loiaren aldamenean, deduzko lekueta jezaŕi ziran.

Begiratu eban Leoiak albo guztietara eta inok ez ebala utsik egin ikusiri, esan eutsan Saguari:

—Anai Sagua nai al dozu asi?

Saguak, batzaŕ guztiari aguŕ eginez.

—Bai, Jauna—esan eutsan Leoiari;—ba-dot nai "asi" eta baita bere "azi". Baña Jaungoikoak agindu eustan ez "ziteko" geiago eta bego nire naia Aenaren menpeko. Ez dot gauza andirik esateko, baña "asi" naitean. Txikia naiz ni, benetan, eta ni baizen txikia da nire ipuña bere. Nire Zaindari Jauna, munduan izan dan leenengo Abere-Geisotegia irasi eban gizona izan zan: Martin Porres Zoriontsua, Domeka Deunaren Eren-Lekaideetakoa. Ba -dakizue, oyez, Hamelin'go Txistulariaren ipuña, arako sagu eta aŕatoiak liluratuten zituzanena? Geiago egin eskun guri Martin Zoriontsuak. Gu liluratuteari gitxi eretxirik, berba egin eskun, eta bere lekaretxeko arerio izteari itzi erazo.

"Ona zelan jazo zan. Txadon - zai aaieak ba-eragoion bein dezkeila, elizako abe eta olak guztiak, saguak ea aŕatoiak jan beaŕ eutsezala-ta, eta h-iñoan ez zala beste norarik edena jintea baño alameneko sagu eta aŕatiak zearo "akabauteko". Aldi aetan eabilten zan edena, eden izugaŕia izaen zan, eta eriotz-aldi luzea eta anteŕa eragiten eutsen guretarikoeri. Eden bila asi zan, beraz, Txadon-zaia, baña Martin Zoriontsuak, aregana zuzenduta, eskatuten dautso, aŕen, itzi egiola berari, ea eden barik zuzenduten ebanentz a arazoa. Zurtzau zan Txadon-zaia alango eskabideaz, baña areago gelditu zan Martin Zoriontsuak sagu eta aŕatoe guztieri deituten entzun eutsanean, eta aek lagun zitutuzala lekaretxeko baratzera joaten ikustean. Martin Zoriontsuak berba egin eutsen erarik onenean batzaŕean baturiko sagutedi guztiari, eta abindu eutsen egunean-egunean ekaŕiko eutsela jatekoa ara baratzera, auŕerantzean lekeretxean lapuŕetak egiteari eta eleizako zer guztiak alpeŕik galtzeari itzi ba'egioen. Aŕezkero, alan egin eben sagu eta aŕatoiak, eta ak bere itz emondakoanez ekaŕten eutsen baratzera euren eguneroko jatekoa. Eta onegaitik, gaur dan egunean oindino, etxeren baten alameneko sagu edo aŕatoiak agertuten diranean, Martin Zoriontsuari otoitz egiten dautse leku askotan, guetariko gaiztoenak bere a Zoriontsua ondo ezagututen dogulako eta benetan maite dogulako."

—Jaungoikoak bedeinkatu zagizala! —esan eban Leoiak—. Ondo baño obeto esan dozu zeure ipuin ori, ene Sagutxo oŕek. Eta orain, baŕiz, gaur gaberako ipuin asko dogu-ta, labuŕ esan beaŕ dira guztiak. Zatoz, ene Anai Erbia; ea zeure ipuña esan?

—Zaindari Deun asko dodaz nik— esan eban Erbia'k, Gerarta'ren belaunetan jezaŕirik. —Beredin eta beredin deun izan dodaz nik ongile. Beaŕ bada, ara zergaitik: gu beti ariñeketan eta ikara igesika ikusieran, Jaungoikoaren bila dabilen arima izutuaren antzeko begitanduten gaiakezalako, Jaungoikoa'gan, bada, arimeak, gaitz guztietarik jagongo dauan igeslekua ikusten dau-eta.

"Markolba Deuna dogu Zaindarietarik bata. Lekaipurua zan, Parantze'n, eta bein, bidez joan joialarik, guretariko erbi bat sartu yakon soñekoaren azpian. Txakuŕak erabilen atrapa-aginean, eta erbiak antxe igeslekua egin. Baña, txakuŕak gizon zakaŕ batzuenak ziran, eta gizonok etoŕirik. emon eutsen Markolba Deunari bultzada bat, eta erbiak igesi urten beaŕ izan eban txakuŕen auŕetik. Baña, Deunak ez eban, alan bere, erbia deslai itzi. Bat -batean asi zan otoizka, eta erbiak ibiliak-ibili egiten zituzan bitaŕtean, txakuŕak ezin izan eben bertatik zirkinik egin. Aek eiztari zakaŕak zurtzauta gelditu ziran!

"Isidor Deuna dogu beste zaindari bat. Au, baŕiz, nekazari beartsu bat izan zan. Ba-egoan bein bere basetxeko ateetan jezaŕita, eta ara non ikusten dauan erbi bat, txakuŕ xaŕlango arineketalari baten igesi. Isidor'ek ez eban egin Markolba'k legez. Jaungoikoaren izenean eŕukitu eiteala erbitxoagaz eta itzi egiola bakean joaten. Xaŕlangoak ezin izan eutsan ori Deunari ukatu; berpertan gelditu zan, eta erbia bizi-bizirik eldu zan etxera."

—Eta uste dodanez—ganeratu eban Erbiak gorantz begiraturik—, umeotarik bik edo ba-dakiez nire anaien ipuintxoak.

Eta Leoiaren begirada bateri erantzuten legez, onan asi zan Andoni esaten:

—Nik erbietzaz idoro dodan ipuñak, onetara diño: Antselma Deuna ba-ei -joian bein zaldiz. Aldi aetan, eŕi batetik bestera bide luzean josteko zaldiz ibili beaŕ izaten zan. Eta olan joiala, erbi itsutu bat, txakuŕ askoren igesi, zaldipean saŕtu yakon. Ausi eta ausi ei ebiltzan txakuŕak zaldi inguruan, baña ezin erbirik atrapa, ezin danik ikuturik txikiena bere egin. Au jazoera au. Antselma Deuna Ganterbury'ko Gongotzain zala gertau zan. Orixe guztiori da nire ipuña—esan eban Andoni'k—Birkide'k daki bestetxoren bat.

Birkide'k, baŕiz, Pantzezkataŕ Deun baten ipuña esan eutsen—Cupertino'ko Joseba Deunarena. Erbi biri agindu eutsen'ak—erbiak adiskide ei zituzan -eta—egun atan eleiz ingurutik ez alde egiteko, eiztariak ebiltzalako andik uŕean. Erbi batak men egin eutsan, baña bestea, andik zeaŕ nonbaitera joan ta, laŕi erabili eben eiztarien txakuŕak aginak ezaŕi-agiñean. Uste guztiak galduta, eleizarantz egin eban erbi gaisoak eta doi-doi txakuŕak gan -ganean zituzanean eleizako atera eldu zan. Une aretan atea zabaldurik, Joseba Deuna ageŕtu zan eta besoetan aŕtu eban erbia, txakuŕak ao bete azuŕegaz itzirik."

—Eta nik, baŕiz,—urten eban Koletexo'k—beste erbitxo baten ipuña dakit. Txakuŕekanik iges egiteko, Sienna'ko Gotzain Deun baten mangan saŕtu zan nik diñodan erbitxoa. Eskeŕak orduko denboretan manga zabalak erabilten zituezana, osterantzean, gaurko egunean laŕi ibili beaŕko eban erbitxo arek! Nire mangaetan, beñipein, euli bat bera bere ondo nekez eskutauko litzate!

Baŕe egin eutsen abereak urteiera oneri. Orduan Leoia, Ogi-Gaztaiagana zuzendu zan eta, aŕen, bere ipuña esateko eskatu eutsan. Zutindu zan Ogi -Gaztaia, eta erpetxoak baturik, onan asi zan:

—Txikia da nire ipuña bere— eban. —Nire Zaindaria Domeka kaide bat izan zan: Saxonia'ko Zoriontsua. Egun baten ba-ebil poan bere lekaideakaz, eta -gaztae bat ikusten dabe bere zuloan itsututen. Jordan tsuak itaunduten dautse lagun ikusi dabenentz, baña lekaide bai egin dabela diñotse, ana ikusi ez dabenik ez esateko baño ez. "Ointxe ikusiko dozu oŕezkero!"—diñotse Zoriontsua -doa zulorantz; makuŕtuten asten da samuf-samuŕ Ogi-ga deika. Urteten dau ogi-gaztai aginduten dautso Deunak igo besora. Gero, iñon diran iguri nez, erakusten dautse aberetxo neri. Lekaideak aŕituta egoz tariko bat aren otzan eta egin barik ikustean. Eta ez txiagorako, gu ogi-gaztalok, kiak izan aŕen, basati-basat aginkari itzalak garealako iz kenean, ba-diñotso Jordan Zori "Orain zoaz zeure egotegira eta Egile Jaungoikoak bedeinka —eta onantxe egin eban ogi- Aŕezkero, Jordan Zoriontsua guk geure Zaindari.

—Ipuintxo txikia, baña poli abere txiki bateri dagokione eban Leoiak, eta Birkide'k bu sindu eutsan Ogi-Gaztaiari. E gigun orain Artza'ren ipuña.

Orduan, jagi zan Artza, e ra bat egin eutsen guztieri. dian, gurkerak ondo egiten Aŕtza aŕo samaŕ egoana. Gau zan, oŕaitino, a lango abere gaŕi bat politikeriak egiten

—Nire Zaindaria—asi za esaten, abots gaŕamastuaz— Deuna da. Abendin, Beldu tolu legez etoŕi zan Parantz antxe il zan ziñopa edo m 'garen urtean. Ba-egoan bei ŕik, mendi sakosta uŕundu Jaungoikoari otoika eragoiola, entzuten dauan Aŕtz bate Mendian beera etoŕen aŕtza -zuzen eldu zan deunagana. atzapaŕ bat Deunaren belau iminirik, kuŕin eta kuŕin, emon gura eutsan zerbait kala an eta osatu egiola. I arantza andi bat eukan bea saŕtuta eta min eragin beaŕ! guztiz ona eta eŕukitsua zan rarik andienaz atera eutsan artzari. onetara, oñaze guzt arantzeaz batera kendurik. gelditu zan artza eta ez e egin eskeŕak emoteko. Alan tera mendietara joan orduko, ekizan parizta eta era guztie kutsi eutsan bere eskeŕ-ona. sendian, Abendin Deunaren iz goratua izaten da aitatuten d kotxean.

(Jaŕai...)

Matxinada -izparrak-eta

Gipuzkoa'tik yatoŕkuzan izpaŕak diñuenez, Beasain'en sendotuten asi ziran paziztak makaldubaz-edo duaz, gobernu-aldezlien oldaŕtzearen igesi juanaz euren guda-lekurik onenak bertan-bera laga ei-dabez-eta.

Pazizten guda-erea auxe ixan ei-da: goxetan daunbadoska batzuk egin, iluntzera-ezkero euren burubak gordetan beste leku zegurubagora aldetako.

Ordizia'n aurkitzen dan gobernu-gudarijen buruzagijak, baña, pazizten guda-era ori ikusi ixan dauanian, ilunari itxaron ei-dautsa, ta daunbada bat be jaurti barik, pazizten guda-leku eskutubenen jabe egin.

卐 卐 卐

Oyartzun'go izpaŕak be gobernu-aldezlien baŕi ona dakaŕenak dira.

Oarso ingi-olea'ren atze-aldeko mendizka batera elduta ei-egozan, ba, paziztak, eta bertatik, Eŕenderi'ko urijari daunbadoska oldartuten ei-eutsoen.

Euren guda-lekuba areyuari oldaŕtuteko berebixikua ixan ei-zan, baña gobernu-aldezlien suageak ez ei-eutsen baketan izten. Eta ori zala-ta, apuŕka-apuŕka gudarako gertuta ixan eben guda - leku bereziťik iges-egin biaŕa ixan ei-eben, Oyartzun - ingurubetako eskutuetan ostenduteko.

卐 卐 卐

Tolosa'tik be gobernu-aldezlientzat izpaŕ onak yatoŕkuz.

Laaburu, Gaztelu ta Lizartza bizkaŕetan gogoŕtuten asita egon ixan diran paziztak, gobernu-aldezlien eŕi-gudarijen daunbadeak ezaŕten ixan dautsen zigoŕa jasan ezinda, atzerantza egiťen asi ei-ziran, ba.

Gobernu - aldezliak irabazi ixan dabezan guda-leku baŕijoik bide dirala, areyuei jatekuak-eta abaŕ zuzenduteko biaŕekuak yakezan bidiak esiťuta imiñiko ete-dautsezenekua zabaldu da. Eta asmo ori jadizten ba-dabe, jaditxi, gose-esijan esiťuta geratu biaŕ dira.

卐 卐 卐

Ibai nastauan aŕaintzuban egiťen dabenetariko aŕaintzale bat, etxe baten lapuŕetan dabiĺala atxilotu ixan dabe. 6.000 lauŕleko ostu ixan dauz, eta uŕebitxiťan eta abaŕ be askotxu.

Ostu ixan dabena, jabubiari atzera emon ixan dautsoe. Lapuŕari, baŕiz, irabazi ixan daben zigoŕa. Zigoŕ gogoŕtxuba, bein, geyago lapuŕetarik egingo eztaben lekuban onezkero ixango da-ta.

ERRIJETA

MAÑARIA

OTXANDIJO'KO JAZOKUN Otxandijo gure auzo-eŕi begi go astian bertan jazo zan dija dala-ta, iťun-iťunik aurk Bertako jazokun iťunak geu tarako ixenik be eztauko... tik jaurtiriko suaga madar Otxandijo'ri, guda-arazuaz aŕtu-emonik ixan eztabezan maťagaŕijak kendu eutzozan... taz gora notiñak erail... Eur baŕiz, emakume ta ume eŕu Amabost edo geyago ume... gaŕija benetan...!

Goiz-iñuntzetan sorturiko rijak baño ederaguak eta txindoŕa baño alayaguak zoragarijak, amabijotz maťa atetik bestera bape eŕuki bar eutsozan... ¡Ori negaŕgaŕija...!

Umetxu samuŕak maťe be zan Josu on-ona, baŕiro etoŕ tzake oŕatik... olako egintza ŕijak, naiz batek naiz bestiak dirala, oso-osuan dongetsiko ¡Bai orixe!

Zoritxaŕeko jazokun oŕek. taŕen bijotzetan zauri mingaŕ tu dauz... zauri sakon osakatx dala-ta, Otxandijo'k negaŕ baťa Mañari bere auzo-eŕi txik Mañari'k, bere ildegiko luŕ gaz, abade jaunaren onespena tian. amabi ildako otxandijota puak laztandu dauz... Eta, gorpu oŕeik. gure ildegiko lur jak, euzko-ziñopaen soin deun ŕijak bailitzazan maťe-maťero du be egingo dauz... gustijo beŕbiztuko diran azken - eguneraŕte...

Goyan begoz danak. Geure euren aldez...

ILDAKOEN ALDEZ.—Emeko jan luŕaldu ziran ildako otx ŕen aldez, igaroriko egubeni elexan meza abestuba emon otoitzak egin ziran; eta eure otoitz egiťen lagunik asko zan.

ETOŔI DIRANAK. — Otxandijo'tik, suaga ta dau bilduŕez, bertako biztanlerik albo-eŕijetara iges-egin da-be aŕtera be ainbat etoŕi dira. euretariko batzuen ixenak.

Untzalu'taŕ Jone, Uriaŕte'ta Egia'taŕ Jon eta Miren, Gonza dikana'taŕ Domeka ta emaz 'taŕ Pilipa, Sope ta Garbiñe bak, Gontzalez-Audikana'taŕ Nikodema ta beronen emaz Axuria'taŕ Miren eta beste Gustijori, geure aŕtian ondo e dautsegua

MAÑA...

EUZKELDUN-SALEROSLIAK

(COMERCIOS EUZKELDUNES)

Atal onetan sartuta dauzan salokijetan aurkituko dabez gure euzkel-irakurlak euren izkeran itz-egingo dautsen notiñak.

Eurakanatuten diran euzkeldunak, ba, euzkerea erabili biaŕ leukie beti, guere izketeari jaokan lekuba ta ospia emoteko.

Nuestros lectores euzkeldunes encontrarán en los comercios incluídos en la presente sección personas que les hablen en su propia lengua.

Al dirigirse a ellos deben, pues, utilizar el euzkera, dando así a nuestra lengua el puesto de honor que le corresponde.

ACEITES LUBRIFICANTES
Bilbaína de Lubrificantes.—Tel. 15.079.
Luis de Albizuri. Henao, 2. Telf. 12.247.

CARBONERIAS
Arregi Gallastegi. Ronda, 10. Carmelo Gil, 6
Intxaurraga, Iturribide, 21, y Heros, 24
Julio Arribas. Ronda, 2. Teléfono, 13.665.

COCINAS ECONOMICAS
Julián Abando. Henao, 46. Teléf. 11.343.

CAMISAS A MEDIDA
La Villa de Vergara. C. Larreátegui, 12.

CORDELERIA
Aidekoa y Sasieta. Ribera, 5. Tel. 16.007.

CORSES Y FORNITURAS
Vicente Zubiri. Artekalle, 50. Tel 13.263.

DROGUERIAS
ARANA. Somera, 22. Teléfono, 14.389.
Julián Salazar. Tendería, 21. Tel. 11.673

EFECTOS DE CAZA Y PESCA
José L. Aranguren. Ascao, 9. Tel. 14.012.

FABRICA DE EMBUTIDOS
Vda. de R. de Euba. Prim, 12. Tl. 11.801.

JOYERIAS
Viciola Hermanos. Gran Vía, 14. T. 11.085

LIBRERIAS
E. Verdes. Correo, 9, y Cruz, 5.
J. de Echenagusia. M.ª Muñoz, 8. T. 16.003

LICORES
Mendizábal y C.ª Suc Henao, 30. T. 15446

MINAS Y OBRAS (Material para)
Angel Picó, Arbieto, 1. Teléf. 14.813
Miguel Eguzquiza. Espartero, 4. T. 16.045

MUEBLES
Etxebarria.—Somera, 34 y 45. T. 14.446.
G. Castaños Basterreche . Somera, 41.
Pedro Solaun. Somera, 43.

MAQUINAS DE ESCRIBIR
Reconstructora Mecánica. H. Aga., 50. T. 16.299
Luis Sopeña. Ripa, 3, 1.° izq. Tel. 15.673

NEUMATICOS
Firestone. M. Rentería, A. Recalde, 68.

PELUQUERIA DE SEÑORAS
Alejandro Uría. Víctor, 2, 1.°. Tl. 18.209.

ROPA BLANCA SRA. CAMISERIA
Fco. Larracoechea. Correo y Sombrerería.

RELOJERIA Y BISUTERIA
J. Zuazola. Artecalle, 28. Teléf. 12.476.

SASTRE
A. de Odriozola. C. Vieja, 11, 4.° T. 19.503

SASTRERIAS
E. Arriola. Bidebarrieta, 15. Tl. 12.268.

SEGUROS
Belaustegigoitia y Gochi. Arenal. 3.
Rafael de Uribe. Edif. Bolsa, 2.° T. 18.567

SASTRERIA Y ROPAS HECHAS
Juan de Ugarte. Belosticalle, 15.

TEJIDOS Y CONFECCIONES
Aldazabal Hermanos. Cruz, 7. T. 15.108
CASA Ricardo Bengoa. Belosticalle, 8.
Pedro y María Hnos. Cruz, 9. T. 15.303

TEJIDOS Y SASTRERIA
Casa Llodio. Bajo Los Arcos (esq. Somera)
Juan Eguirón. — Belosticalle, 12.

TINTORERIAS
Tintorería Francesa. Zabala, 7. T. 13.515
Tintorería Francesa. Artecalle, 29. T. 12.405

ULTRAMARINOS
Marcelino Landa.—Tendería, 40. T. 16.407.

ZAPATERIAS
Calzados Zulueta. Fueros, 4. T. 16.717.